

Material i inomhusmiljön 3
– Textil interiör

TILLSYN 2/15

Kemikalieinspektionen är en myndighet under regeringen. Vi arbetar i Sverige, inom EU och internationellt för att utveckla lagstiftning och andra styrmedel som främjar god hälsa och bättre miljö. Vi har tillsyn över reglerna för kemiska produkter, bekämpningsmedel och ämnen i varor och gör inspektioner. Vi granskar och godkänner bekämpningsmedel innan de får användas. Vårt miljö kvalitetsmål är Giftfri miljö.

© Kemikalieinspektionen. Stockholm 2015.

ISSN 1654-2355. Artikelnummer: 511 145.

Förord

Kemikalieinspektionen har på uppdrag av regeringen tagit fram *Handlingsplan för en giftfri vardag 2011–2014 – Skydda barnen bättre*. Insatser sker nu på flera områden både nationellt, inom EU och internationellt och ofta i samarbete med andra myndigheter.

Att minska kemiska risker i vardagen är ett steg på vägen att nå riksdagens miljö kvalitetsmål Giftfri miljö – det mål Kemikalieinspektionen ansvarar för.

Inom ramen för handlingsplanen tar Kemikalieinspektionen fram kunskapssammanställningar, som publiceras i Kemikalieinspektionens rapport, Tillsyn respektive PM-serie. Bakom publikationerna står egna medarbetare, forskare eller konsulter. Kemikalieinspektionen vill på detta sätt dela med sig av ny och angelägen kunskap. Publikationerna, som är kostnadsfria, finns på webbplatsen www.kemikalieinspektionen.se

I projektet analyserades 50 prover från allmänt förekommande textilier i hemmet såsom överkast, sängkläder, plädar, prydnadskuddar med mera. Proverna kontrollerades för ett antal kända problemämnen.

På inspektionerna kontrollerades företagens kunskap om innehållet i sina produkter, hur väl de informerar sina kunder enligt artikel 33 (rätten till information om vissa farliga kemikalier) i Reach, vilka rutiner de arbetar efter och vilken kunskap de har om övrig lagstiftning på kemikalieområdet.

Projektet genomfördes av Kemikalieinspektionens tillsynsavdelning. Marcus Hagberg och Camilla Westlund har varit projektledare.

Innehåll

Sammanfattning	5
Summary	6
1 Inledning.....	7
1.1 Om Kemikalieinspektionen.....	7
1.2 Bakgrund.....	7
1.3 Problembeskrivning.....	7
1.4 Ämnen & lagstiftning	8
2 Metod	9
2.1 Urval och begränsningar	9
2.1.1 Urval företag.....	9
2.1.2 Urval varuprover.....	9
2.2 Tillvägagångssätt	9
3 Resultat	9
3.1 Besöksinspektioner	9
3.2 Analysresultat och åtgärder	10
3.2.1 Analysresultat.....	10
3.2.2 Inspektion triggat företagens kemikaliearbete	11
3.3 Företagens kunskap.....	11
3.3.1 Rutiner & kravspecifikationer	11
3.3.2 Verktyg för att ställa krav på innehåll i textil.....	11
3.3.3 Kunskap om gällande lagstiftning	12
4 Diskussion.....	12
4.1 Företagens arbetssätt	12
4.2 Myndighetens stöd till företagen	12
5 Slutsats.....	13
6 Råd till företag.....	13
7 Bilaga.....	15
Lagstiftning	15

Sammanfattning

En stor del av våra liv tillbringas vi inomhus. Inomhusmiljön har därför stor betydelse för människors hälsa. Kemiska ämnen som flamskyddsmedel och ftalater läcker ut i inomhusmiljön från varor. Vissa färgämnen och formaldehyd, som kan finnas i textilier, kan orsaka allergiska besvär och ibland kan rester av tvättmedel, konserveringsmedel och antimögemedel ge hudreaktioner.

Kemikalieinspektionen har under hösten 2014 besökt 24 företag och kontrollerat varuprover från dessa samt ytterligare ett företag. De regler som gäller för kemiska ämnen i textilier finns i flera lagstiftningar och på inspektionerna har Kemikalieinspektionen diskuterat företagets tillvägagångssätt för att uppfylla dessa lagstiftningar.

50 varuprover analyserades. Av dessa var 14 stycken överkast och plädar, 14 stycken var sängkläder och 12 stycken var prydnadskuddar & fodral till prydnadskuddar. Övriga prover var bland annat dukar och handdukar.

Kunskapsnivån hos företagen varierade stort. Vissa företag ställde inga krav alls på sina leverantörer med avseende på kemiskt innehåll i sina varor, medan ett fåtal hade detaljerade leverantörsavtal och tog regelbundet stickprov på sina varor. Åtta företag hade ingen kunskap alls och hade inte hört talas om Kemikalieinspektionen.

Tillsynsavdelningen på Kemikalieinspektionen har en projektserie kallad *Material i inomhusmiljö* där fokus ligger på större varor och material som finns i hem och i offentlig miljö; kontrollen av interiörtextil är det tredje projektet i serien.

Summary

A big part of our lives is spent indoors. The indoor environment is therefore of great importance to human health. Chemical compounds as flame retardants and phthalates leak into the indoor environment from articles. Some dyes and formaldehyde, which can be found in textiles, can cause skin and sometimes detergent residues, preservatives and anti-mold agents cause skin reactions.

During autumn 2014, Swedish Chemicals Agency visited 24 companies and controlled samples from these and one additional company. The rules that apply to chemical substances in textiles are available in several legislations. During the inspections the Swedish Chemicals Agency has discussed the companies' approaches to meet the criteria in the different laws. .

50 samples were analyzed. Of these 14 pieces were bedspreads and blankets, 14 of them were bedding and 12 pieces were decorative cushions & covers for cushions. Other samples were tablecloths and towels.

The level of knowledge of the companies varied widely. Some companies did not at all make any demands on their suppliers with respect to the chemical content of their products, while a few had detailed supplier agreements and regularly took spot checks of their goods. Eight companies had no knowledge at all about the legislations and did not know about the Swedish Chemicals Agency.

The Swedish Chemical Agency's Enforcement and Registries Department maintains a project series called *Materials in the indoor environment* where the focus is on larger articles and materials found in homes and in public spaces. Control of the interior textile is the third project in the series.

1 Inledning

1.1 Om Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionen är en central tillsynsmyndighet under Miljödepartementet som ansvarar för Giftfri miljö – ett av Sveriges 16 miljökvalitetsmål. Tillsynsavdelningen på Kemikalieinspektionen inspekterar företag som tillverkar, importerar och säljer kemiska produkter, bekämpningsmedel, biotekniska organismer och andra varor för att kontrollera att gällande regler följs.

Regeringen har gett Kemikalieinspektionen i uppdrag att ta fram och genomföra en nationell handlingsplan för en giftfri vardag, *Handlingsplan för en giftfri vardag – skydda barnen bättre*. Särskilt fokus ska läggas vid arbetet för att minska barn och ungas utsatthet för skadliga kemikalier.

1.2 Bakgrund

En stor del av våra liv tillbringar vi inomhus. Inomhusmiljön har därför stor betydelse för människors hälsa. Kemiska ämnen som flamskyddsmedel och ftalater läcker ut i inomhusmiljön från varor. Vissa färgämnen och formaldehyd, som kan finnas i textilier, kan orsaka allergiska besvär och ibland kan rester av tvättmedel, konserveringsmedel och antimögemedel ge hudreaktioner. Cancerframkallande ämnen och sådana som kan störa fortplantningsförmågan eller påverka arvsmassan är allvarliga ur hälsosynpunkt.

Tillsynsavdelningen på Kemikalieinspektionen har en projektserie kallad *Material i inomhusmiljö* där fokus ligger på större varor och material som finns i hem och i offentlig miljö; kontrollen av inomhustextil är det tredje projektet i serien.

1.3 Problembeskrivning

Många kemikalier och stora mängder av dessa används vid tillverkning av textilier. Kemikalier används för att ge textilen särskilda egenskaper, t.ex. att vara flamsäker, vattenavvisande eller ge textilen antibakteriella egenskaper. Ett stort antal kemikalier används för att textilen ska få förväntat utseende och färg. För att åstadkomma eftersträvad färgnyans används en mängd olika färgämnen. I tillverkningen används också stora mängder vatten som sedan måste renas. Några farliga ämnen och ämnen som kan omvandlas till farliga ämnen som kan förekomma i textilier är ftalater, azofärgämnen och nonylfenoletoxilater.

Syftet med projektet var att kontrollera om textilier, som är vanligt förekommande i framför allt hemmet, innehåller ämnen som kan vara hälsofarliga. Tillsynsavdelningen ville också kontrollera företagens kunskaper avseende innehållet av kemikalier i de produkter de säljer, samt kunskapen om de regler som gäller för dessa. Ett annat syfte var att kontrollera företagens kunskap om deras skyldighet att informera sina kunder om vissa särskilt farliga kemikalier. Tillsynens fokus på informationsplikten i artikel 33 förväntas öka kunskapen om farliga ämnen generellt hos företagen. Kemikalieinspektionen ökar samtidigt sin kunskap om företagets arbetssätt, ämnen i textilier men viktig är också den inblick i branschen tillsynen ger och möjligheten att utvärdera om flera insatser behövs.

1.4 Ämnen & lagstiftning

De ämnen som ansågs vara relevanta att analysera och var de regleras presenteras i tabellen nedan. Se också bilaga I för utförligare beskrivning av lagarna. Idag är det endast ett fåtal ämnen relevanta för textilier som regleras i lagstiftningen.

Tabell 1 Ämnen för analys

Ämne/grupp	Kommentar	Analys i projektet
Reach Bilaga XVII		
Azofärgämnen punkt 43	Vissa azofärgämnen kan brytas ned till cancerframkallande arylaminer och är därför förbjudna inom EU. Vissa är också allergiframkallande	Ja
Reach Kandidatförteckningen		
Azofärgämnen C.I. Direct Red 28 , CAS 573-58-0 & C.I. Direct Black 38 CAS 1937-37-7	Azofärgämnen som inte blivit begränsade ännu.	Ja
Ftalater	Används som mjukgörare i bland annat plasttryck. Till exempel bensylbutylftalat (BBP), dibutylftalat (DBP) och di(2-etylhexyl)ftalat (DEHP) kan ge nedsatt fortplantningsförmåga.	Ja, analys på vissa material
Nonylfenoletoxilat Vid bearbetning: punkt 46 bilaga XVII REACH	Används bland annat i tvättmedel. Bryts ner till nonylfenol. Sverige har lagt ett förslag på att begränsa NFE i textilier (bil XVII)	Ja
Nonylfenol Vid bearbetning: punkt 46 bilaga XVII REACH	Nedbrytningsprodukt av nonylfenoletoxilat. Giftigt för vattenlevande organismer och misstänks ge nedsatt fortplantningsförmåga.	Ja

2 Metod

2.1 Urval och begränsningar

2.1.1 *Urval företag*

Urvalet av företag som inspekterades tog Kemikalieinspektionen fram med hjälp av Tullverkets register över importörer, register från SCB (Statistiska centralbyrån) och från webbplatser för företag som levererar textil till såväl hem- som offentlig miljö. Urvalet var avsett att täcka de största aktörerna på den svenska marknaden. Företagen var främst importörer och återförsäljare. En tillverkare av täcken fanns också med i urvalet. De företag som nyligen inspekterats i andra projekt gallrades bort.

2.1.2 *Urval varuprover*

Fokusområdet för de varuprover som valdes ut riktades mot importerade textilier i starka färger som samtidigt är en storsäljare för företaget. Även produkter riktade mot barn prioriterades.

2.2 Tillvägagångssätt

I projektets uppstart bjöd Kemikalieinspektionen in en kunnig aktör för att berätta om hur de arbetat för att fasa ut problemämnena ur sitt sortiment. Företaget som är aktivt inom fritidskläder och fritidsutrustning har byggt upp ett kvalitetssystem för att säkerställa att farliga kemikalier inte ska förekomma i deras varor.

Efter att urvalet av företag var klart kontaktades de. Företagen fick information om projektet och samtidigt begärdes varuprover in. Företagen skickade i snitt in två prover var, som sedan analyserades av ett externt ackrediterat laboratorium.

Alla varuprover analyserades med avseende på azofärgämnen, nonylfenoletoxilat & nonylfenol. På tyg med plastinneåll utfördes även analyser efter ftalater.

Under hösten 2014 genomförde Kemikalieinspektionen besöksinspektioner. Då kontrollerades hur företagen arbetar med frågor som rör innehållet i deras varor. Analysresultaten diskuterades och företagen fick en chans att lyfta sina eventuella frågor till Kemikalieinspektionen.

3 Resultat

3.1 Besöksinspektioner

24 företag inspekterades på plats. Totalt skickade Kemikalieinspektionen in varuprover från 25 företag till analys. Ett företag begärdes det varuprover ifrån, men de inspekterades inte. Ett av de 24 företagen uppgav att de förutom till hemmiljö, även regelbundet sålde till offentlig miljö. 21 av företagen var importörer. Ett av dessa 21 företag hade även egen tillverkning av varor. 10 företag uppgav att de var stora i sin nisch.

3.2 Analysresultat och åtgärder

3.2.1 Analysresultat

25 företag skickade sammanlagt in 50 prover som analyserades. Av dessa var 14 stycken överkast & plädar, 14 prover var sängkläder och 12 var prydnadskuddar & fodral till prydnadskuddar. Övriga prover var bland annat dukar, gardiner och handdukar.

Proverna innehöll nedan listade ämnen och ämnesgrupper:

Tabell 2 Analysresultat

Ämne	Antal varuprover med innehåll av eftersökta ämnen	Fanns i eller övrig information
Azofärgämnen	3	2 st kuddfodral, 1 st överkast
Ftalater	1	1 st vaxduk (DEHP)
Nonylfenoletoxilat	3	3 st plädar (låga halter)
Nonylfenol	0	

Ämnen på bilaga XVII Reach

Azofärgämnen används för att färga textil och läder. Vissa azofärgämnen kan brytas ner till toxiska aromatiska aminer (även kallat arylaminer). Nedbrytning kan bland annat ske med hjälp av kroppens enzymer. Arylaminer bedöms vara cancerframkallande, men vissa kan även ge allergiska besvär eller vara direkt giftiga vid inandning. Flera klassas även som miljöfarliga på grund av deras förmåga att skada vattenlevande organismer och vattenmiljön. De azofärgämnen som kan brytas ned till cancerframkallande arylaminer är förbjudna att användas inom EU (Reach artikel 67.1 och bilaga XVII post 43, tillägg 8 & 9).

Begränsade azofärgämnen fanns i tre textilier. Företagen kontaktades och alla tre drog bort varorna från marknaden. I och med att de släppt ut en förbjuden vara på marknaden, blev de också informerade om att de skulle anmälas till miljöåklagaren. Ett av företagen var inte direktimportör. I de fallet kontaktades även deras leverantör, som också informerades om att de skulle anmälas.

Ämnen på kandidatförteckningen

Leverantörer inom EU är skyldiga att automatiskt lämna information om en vara innehåller ett ämne på kandidatförteckningen i halter över 0,1 viktprocent till sina yrkesmässiga kunder. Konsumenter ska få denna information på begäran inom 45 dagar.

Ftalaten DEHP som finns på kandidatförteckningen och därför omfattas av informationsplikten i artikel 33 i Reach-förordningen hittades i en vaxduk i halten 10 procent. Företaget som sålde duken säljer direkt till konsument och har ingen skyldighet att informera sina kunder om de inte får frågan.

I de tre plädar där nonylfenoletoxilat påvisades var inga halter över 0,1 procent. Halterna var dock så pass höga att det inte rör sig om kontaminerade prov. I halter över 30 ppm anses ämnet vara tillsatt om inte ett företag kan visa att det handlar om en kontaminering.

3.2.2 Inspektion triggat företagens kemikaliearbete

Några företag hade börjat engagera sig mer i sitt kemikaliearbete i och med att Kemikalieinspektionen meddelat om inspektion; detta genom att till exempel gå med i Textilimportörerna eller kontakta konsult för att få hjälp med sitt kemikaliearbete.

På inspektionen var det många företag som tog till sig informationen och som menade att de skulle förstärka sin rutiner för att säkerställa att inga farliga kemikalier skulle förekomma i deras varor.

3.3 Företagens kunskap

3.3.1 Rutiner & kravspecifikationer

Sex av de inspekterade företagen var med i branschorganisationen Textilimportörerna som bland annat tillhandahåller en kemikalieguide som stöd till inköp till sina medlemmar. Några företag satt med i Swerea IVFs Kemikaliegruppen.

Nästan hälften av de inspekterade företagen har tidigare inte ställt några krav alls på sina leverantörer avseende kemiskt innehåll i sina varor. Några uppgav att anledningen var att de litade på sina leverantörer alternativt agenter då de har använt sig av samma leverantör/agent i flera år.

Ytterligare en anledning till att inga krav ställdes var att företagen trodde att någon högre upp i kedjan redan säkerställt innehållet och ställt krav. Den största anledningen till att inga krav ställdes var okunskapen om de regler som gäller för textil.

De större aktörerna som var med i projektet hade byggt system som fångade upp kemikaliekraven, såsom stickprover och kravställan på tillverkare.

3.3.2 Verktyg för att ställa krav på innehåll i textil

Det finns flera vägar att gå för att ställa krav på sina leverantörer för att ta reda på vad ens tyg innehåller för ämnen. Här är de huvudsakliga tillvägagångssätten/verifikaten som uppmärksammades i projektet:

- egna kravspecifikationer eller uppbyggda system som användes
- krav att varan skulle vara Oeko-Tex®-certifierad
- krav att varan skulle ha miljömärkning av typen Eco label/Svanen/GOTS

15 företag i projektet hade Oeko-tex-märkta varor i sitt sortiment. Ytterligare fyra hade varor i sitt sortiment som var Oeko-tex-certifierade, men varorna i sig var inte märkta. Tio av de 24 företag som inspekterades uppgav att de var stora i sin nisch alternativt stora i branschen. Nio av dessa tio sålde varor som uppfyllde Oeko-tex krav.

OEKO-TEX® Standard 100 är ett test- och certifieringssystem för textila rå-, mellan- och slutprodukter. Provningarna omfattar:

- enligt lag förbjudna ämnen & reglerade substanser
- allmänt kända riskabla ämnen (dock ännu inte enligt lag reglerade kemikalier), som t.ex. ämnen på kandidatförteckningen
- parametrar för förbyggande friskvård

Förutsättning för att textila produkter ska kunna certifieras med OEKO-TEX® Standard 100 är att alla ingående delar helt uppfyller kraven för respektive produktklass. Förutom yttermaterialet ska också t.ex. sygarner, isättningar, tryck och dylikt, samt icke-textila tillbehör som knappar, dragkedjor, nitar och liknande uppfylla kraven.

Faktaruta om oeko-tex. För mer information se oeko-tex hemsida

3.3.3 Kunskap om gällande lagstiftning

Åtta av de 24 inspekterade företagen hade ingen kunskap alls om vilka regler som gällde dem vad gäller kemikalier i varor. I dessa fall lämnades under inspektionen mer utförlig information om lagstiftningar som berör varor.

Förordning nr 850/2004 om långlivade organiska föreningar (POPs) var en nyhet för de flesta företagen. Även regler om biocider i varor var för många aktörer okända, dessa bestämmelser är aktualiserade i Biocidförordningen (EU) 528/2012 som trädde i kraft i september 2013.

4 Diskussion

4.1 Företagens arbetsätt

Kunskapen hos företagen om de regler som rör kemikalier i textilier varierar. De största företagen i projektet har god eller mycket god kunskap om regler och hade egenkontroll på sitt sortiment. Nästan alla av de större aktörerna är också med i en branschförening som hjälper dem i sitt arbete. De större företagen har också haft resurser att bygga upp ett system där kemikaliekraav ställs på leverantörer.

Övriga företag bör kunna lyfta frågan om det inte är väl investerade pengar att gå med i Textilimportörerna eller Kemikaliegruppen eller alternativt ta in en konsult för att öka sin kunskap och få ordning på sitt kemikaliearbete. En engagerad personal och ledning kan man komma långt med, men de svårare frågorna kan man behöva hjälp med.

Några företag hade börjat upprätta eller hade avtal med krav på Code of conduct (krav i produktionsledet på bra arbetsmiljö, skäliga arbetsvillkor m.m.) I dessa skulle även kemikaliekraaven kunna stå med. De företag som idag inte ställer krav på sina leverantörer behöver bygga upp system för kontroll och efterlevnad så att lagarna följs.

4.2 Myndighetens stöd till företagen

Många företag hade ingen kunskap om gällande regler och hade inte heller några rutiner för att ta reda på innehållet i sina varor. Kemikalieinspektionen har i projektet informerat

företagen vilka lagstiftningar de berörs av och förklarat hur företagen kan säkerställa att de uppfyller dem.

Kemikalieinspektionen lämnade faktablad och en lista med nu gällande begränsningar för ämnen i textil.

Information och exempel på vad som kan tas med i ett leverantörsavtal diskuterades på inspektionerna.

5 Slutsats

Flera av de mindre företagen som Kemikalieinspektionen besökte har ett behov av att se över sitt arbete och skaffa rutiner för att säkerställa att deras produkter uppfyller lagstiftningen.

Det finns ett behov att små och mellanstora företag skaffar den kunskap som behövs för att fullfölja de krav som finns. Kemikalieinspektionen behöver nå ut med information till företag som inte vet om att det finns regler som måste följas avseende kemiskt innehåll i textil.

Företagen måste själva ta en aktiv roll vad det gäller kunskap om kemikalier i sina produkter. Det finns en övertro på att Kemikalieinspektionen ska bedriva uppsökande verksamhet och informera om vilka regler som gäller.

6 Råd till företag

Det är viktigt att företagen tydligt kommunicerar krav på kemikalieinnehåll och information till sina leverantörer. Ett sätt som flera företag har beskrivit som är framgångsrikt är att integrera kemikaliekraven med övriga kvalitetskrav. På detta sätt blir även inköpsfunktionerna på företaget involverade i kemikaliearbetet.

Kemikalieinspektionen har i tillsynen stött på flera varianter av avtal med leverantörer som gäller kemikaliekrav. I några fall är avtalen väldigt generella och specificerar inte i detalj vad de innebär. Exempel på det är intyg eller avtal där leverantören ska skriva på att de ”uppfyller Reach” eller ”följer all relevant lagstiftning i landet dit varan säljs”. Eftersom Reach-förordningen innehåller många olika delar borde ett sådant avtal kompletteras med en bilaga som beskriver kraven i detalj.

I den lagstiftning som Kemikalieinspektionen utövar tillsyn på finns det inga krav på hur kravställan och kommunikation mellan företag ska se ut och det är viktigt att poängtera att sådana avtal mellan företag är civilrättsliga. Ett sådant avtal eller intyg friskriver alltså inte företagen från ansvaret att varornas innehåll ska följa lagstiftningen. Vikten av att ha rutiner som säkerställer regeluppfyllande blir tydlig för företag som blir föremål för utredning hos åklagare. Att inte alls ha ställt några krav på sina leverantörer vad det gäller begränsade kemikalier ses som oaktsamhet av åklagaren.

De flesta företagen kunde inte visa upp dokumentation från leverantör som sa att varan var fri från begränsade ämnen och/eller ämnen på kandidatförteckningen. Stickprovsanalyser är ett förhållandevis enkelt sätt att då och då kontrollera att det inköpta materialet stämmer överens med det man beställt men det sker sällan. Företagen kan också undersöka om leverantörerna själva utför stickprovsanalyser och om de kan få ta del av resultaten; alternativt ha detta som ett krav på leverantören.

Det är viktigt att ha nedskrivna, tydliga rutiner som beskriver arbetet för att uppfylla lagstiftningens krav. Ett alternativ är att företaget hyr in en konsult för att utbilda och starta upp

arbetet kring kravspecifikationer och rutiner. KemI har i ett flertal projekt visat att de inspekterade företagen i många fall inte känner till kravet på att lämna information enligt artikel 33 Reach. För att kunna uppfylla detta krav krävs det att de som säljer varor har fått informationen från sin leverantör. Därför är det viktigt att inkludera ett krav på att information om innehåll av ämnen på kandidatförteckningen lämnas i kommunikationen med leverantören. Detta är extra viktigt om varorna köps från länder utanför EU eftersom den leverantören inte har något legalt krav att lämna informationen.

En annan möjlighet är att komma överens med leverantören om att varorna inte ska innehålla några ämnen på kandidatförteckningen överhuvudtaget. Det är viktigt att veta att ämnen på kandidatförteckningen är ämnen som i framtiden kommer att bli föremål för begränsningar och tillståndsförfaranden vad det gäller användningen i Europa. Som aktör på marknaden kan man i ett tidigt skede välja att helt utesluta dessa ämnen.

7 Bilaga

Lagstiftning

Reach-förordningen EG (nr) 1907/2006

Reach-förordningen är den kemikalielagstiftning som har ersatt stora delar av de kemikalie-regler som gällde före den 1 juni 2007 i EU och Sverige. Reach står för Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemicals. Reach omfattar i första hand kemiska ämnen och blandningar men några få bestämmelser gäller även varor och dessa beskrivs nedan.

I bilaga XVII till förordningen finns ett antal bestämmelser av vilka ett trettiotal begränsar användningen av ämnen i vissa varor. Exempel på sådana ämnen och varor är bensen, ftalater i leksaker, nickel i smycken samt azofärgämnen i textil.

Ämnen som betraktas som särskilt farliga (SVHC-ämnen) listas på den så kallade kandidatförteckningen. Kandidatförteckningen uppdateras med nya ämnen två gånger om året. Kandidatförteckningen är kopplad till Reach-förordningens artikel 33 i vilken det finns ett informationskrav kopplat till förekomst av SVHC-ämnen i varor. Artikeln beskriver leverantörers skyldighet att lämna information om ämnen på kandidatförteckningen finns i den levererade varan i en halt över 0,1 viktprocent. Sådan information ska alltid lämnas till yrkesmässiga kunder utan att de behöver begära den.

Konsumenter har också rätt att få information om en vara innehåller ett ämne på kandidatförteckningen, men bara på begäran och inom 45 dagar. Regeln gäller både för varor som tillverkas inom EU och de som importeras från andra länder.

Ämnen på kandidatförteckningen kan läggas till i bilaga XIV som listar ämnen som omfattas av tillståndsregler. Företag som vill använda dessa ämnen, till exempel vid tillverkning av varor, måste ansöka om tillstånd för en särskild användning. Kravet på tillstånd för användningen av dessa ämnen gäller endast tillverkning inom EU. I Reach-förordningen finns även bestämmelser om att vissa ämnen i varor måste registreras eller anmälas. Detta gäller för ämnen som är avsedda att avges eller som är upptagna på kandidatförteckningen och som tillverkas eller importeras i mängder över 1 ton per år.

Registrering och anmälan ska göras hos den europeiska kemikaliemyndigheten Echa av de som tillverkar och importerar varorna.

Förordning nr 850/2004 om långlivade organiska föreningar (POPs)

POPs-förordningen är EU:s verktyg för att genomföra Stockholmskonventionen och POPs-protokollet till konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar (CLRTAP). POPs-ämnen (Persistent Organic Pollutants) är sådana ämnen som anses vara särskilt problematiska eftersom de är svårnedbrytbara och kan transporteras långa sträckor i naturen och orsaka skada på människa och miljö. Förordningen förbjuder eller begränsar användningen av POPs-ämnen. Den innehåller även bestämmelser om oavsiktligt bildade utsläpp, avfallshantering och miljöövervakning. Förordningen reglerar innehåll av POPs-ämnen i såväl kemiska produkter som varor. Exempel på ämnen som omfattas är bekämpningsmedel som DDT och endosulfan, vissa bromerade flamskyddsmedel och industrikemikalier som PCB, PFOS och kortkedjiga klorparaffiner som används som mjukgörare och flamskyddsmedel i plast. När nya ämnen tas med i Stockholmskonventionen och/eller POPs-protokollet till CLRTAP tas de även upp i POPs-förordningen som gäller som direktverkande lagstiftning inom EU.

Miljöbalken 1998:808

I miljöbalken finns den samlade svenska miljölagstiftningen. Balken innehåller regler- och straffbestämmelser för bland annat Reach-förordningen och RoHS-direktivet. Förutom specifika regler finns även de allmänna hänsynsreglerna som bland annat handlar om substitution och försiktighetsprincipen.

Produktsäkerhetslagen (SFS 2004:451)

Produktsäkerhetslagen baseras på EU-direktivet 2001/95/EG (Produktsäkerhetsdirektivet). I denna lag finns generella bestämmelser om att alla produkter som säljs till konsumenter ska vara säkra ur hälsosynpunkt. Det finns även regler som handlar om tillbakadragande från marknaden av farliga produkter.

Biocidförordningen (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter

Biocidförordningen trädde i kraft 1 september 2013, där finns bland annat behandlade varor reglerade. En behandlad vara definieras som varje ämne, blandning eller vara som har behandlats med eller som avsiktligt innehåller en eller flera biocidprodukter. Detta gäller så länge biocidfunktionen hos den behandlade varan inte är vad man kallar ”primär”. Är funktionen primär anses den behandlade varan i sig själv vara en biocidprodukt. Behandlade varor får släppas ut på marknaden endast om samtliga verksamma ämnen som varan behandlats med är godkända för relevant produkttyp och användning. Särskilda märkningskrav för behandlade varor gäller från 1 september 2013.

KEMI

Kemikalieinspektionen

Box 2, 172 13 Sundbyberg
08-519 41 100

Besöks- och leveransadress
Esplanaden 3A, Sundbyberg

kemi@kemi.se
www.kemikalieinspektionen.se